

PILEGRIMSSENTER
AVALDSNES

Fra Verdiseilas i forbindelse med 1000-års jubileum for kristenretten på Moster, juni 2024
Foto: Halvard Bøe

Rapport 2024

Innhold

Rapport 2024	1
Sammendrag	3
Innledning	3
Organisering.....	3
Ressursgruppe for Regionalt pilegrimssenter Avaldsnes	3
Nøkkelstedene	4
Rogaland Fylkeskommune	7
Pilegrimsutvalgene.....	7
Ny pilegrimsprest	8
Del 2: Gjennomførte aktiviteter i 2024.....	8
Studietur med nøkkelsteder, pilegrimsutvalg og samarbeidspartnere	8
Sommersesongen 2024.....	9
Åpne kirker	9
Konferanser	10
Kystpilegrimskonferanse på Selje og Stad 1.-2. oktober.....	10
Nasjonal Pilegrimskonferanse i Trondheim 14.-15. mars	11
Prosjekt 2024.....	11
Verdiseilas, verdisamtaler og verdibrev	11
Merking av Kystpilegrimsleia	13
Kyststi Jæren	13
Turskiltprosjekt på Jæren	14
Feiring av Stavanger by, domkirke og bispedømme 900 år i 2025.....	14
Grindbygg på Bukkøy	14
Økonomi	15
Del 5: De fire søylene – kultur, kirke, næring og miljø - regionale tiltak	18
Kultur	18
Kirke	19
Næring	20
Miljø.....	21
Del 6: Vi løfter blikket	21
Vedlagt.....	24

Sammendrag

Ryggraden for opprinnelige reisemåter for pilegrimsledene i Norge i mellomalderen er seilingsleia fra Rogaland til Nidaros, og de viktigste historiske stedene langs denne leia. Kystpilegrimsleia starter i Egersund og følger kysten av Norge til Trondheim. Driftsmodell og finansieringsmodell for Kystpilegrimsleia ble nedfelt i rapporter fra forprosjekt og ulike prosjekt, mellom 2014 til 2019. Leia var en del av framtidig målsetting for Nasjonalt Pilegrimssenter gjennom Langtidsplan for pilegrimssatsing 2019-2032. Et av suksesskriteriene var å åpne fire regionale pilegrimssentre, på Avaldsnes, i Bergen, på Selje og Smøla. Oppdrag, oppgaver, ansvar og myndighet ble fordelt i samarbeidsavtaler mellom de regionale sentrene og Nasjonalt Pilegrimssenter. Totalt 25 nøkkelsteder langs leia ble valgt og godkjent i samarbeid med de respektive fylkeskommunene. I dag kan en besøke nøkkelsteder som hver for seg og samtidig i en helhet forteller om hellige steder og kulturminner langs Vestlandskysten. Ved nøkkelstedene skjer en mengde ulike aktiviteter, her får en informasjon og stempel i pilegrimspasset.

Kystpilegrimsleia er en helt personlig opplevelse og en reise som berører. Kystpilegrimsleia kan oppleves med hode, hjerte og hender.

Reisen kan gjøres etappevis, det er ikke nødvendig å besøke alle nøkkelstedene på samme tur, ei eller gjennomføre reisen i en bestemt rekkefølge. Pilegrimen kan planlegge sin tur ut fra egne ønsker og behov. Ønsker du Olavsbrevet, besøker du seks nøkkelsteder og får stempel fra disse i pilegrimspasset ditt.

Uansett beskrivelse har vi et felles mål i form av ønske til alle farende om en god og trygg pilegrimsreise til lands eller vanns langs verdens vakreste kyst.

Innledning

Pilegrimsleden er et nettverk av ruter med vakker natur, kulturlandskap og historiske steder. De starter i ulike deler av landet og alle leder til Nidaros. Kystpilegrimsleia er den yngste av de ni St. Olavveiene i Norge, den ble godkjent av Riksantikvaren i 2017. Leia langs Norskekysten var antagelig en av de viktigste og antagelig mest brukte pilegrimsrutene til Nidaros, og er nevnt i skriftlige kilder allerede på slutten av 1000-tallet.

Siden Kystpilegrimsleia ble godkjent og Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes startet opp i 2019 som det første regionale senteret på leia, har det vært god aktivitet lang. Mange av nøkkelstedene har i tillegg hatt mye virksomhet også før etableringen av Kystpilegrimsleia. Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes ønsker med denne rapporten å oppsummere året 2024 med henblikk på hvordan regionalt senter, nøkkelsteder, frivillige og andre samarbeidspartnere har arbeidet for å bygge videre i lokalt og regionalt utviklingsarbeid, for å øke lokal verdiskapning og næringsutvikling langs kysten, å legge til rette for bruk og vern av kulturarv og helligsteder.

Organisering

Ressursgruppe for Regionalt pilegrimssenter Avaldsnes

Ressursgruppen består av 8 representanter fra søylene kultur, kirke, næring og miljø. Leder av ressursgruppen er Ragnhild Halle, kulturrådgiver i Stavanger Bispedømme. Nestleder er Tove Galta, fra Museum Stavanger, MUST. Nytt medlem i 2024 er pilegrimsprest for Kystpilegrimsleia, Einar Vegge. Pilegrimskoordinator er sekretær.

Reiselivsrådgiver i Karmøy kommune, Camilla Vandvik, gikk over i en annen stilling utenfor kommunen høsten 2024. Ressursgruppen har henvendt seg til Region Stavanger med forespørsel om deltakelse og har fått positiv tilbakemelding.

Ressursgruppen for Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes har i 2024 hatt fire møter og behandlet 22 saker. Vi satte ned arbeidsgruppe for utkast til handlingsplan 2024. Planen har vært til gjennomgående behandling gjennom flere møter. En arbeidsgruppe ble opprettet for å revidere mandat og vedtekter.

I siste møtet før nyttår vedtok ressursgruppen å arrangere dagseminar for nøkkelstedene, pilegrimsutvalg og medlemmer av ressursgruppen. Dagen gjennomføres i Stavanger domkirke i februar 2025 med disse hovedtemaene: Hvordan få opp aktiviteten langs Kystpilegrimsleia? Hva formidler vi og hvordan? Overskrifter for dagen blir satt i sammenheng med Olavslegendene fra hvert nøkkelsted. Solveig Aareskjold, historiker og forfatter, skal fortelle mer Olavs liv, virke og helgendyrkelsen etter hans død.

Nøkkelstedene

Nøkkelstedskontakt i **Egersund** er ansatt i Egersund næring og havn KF.

Pilegrimskoordinator opplever at Eigersund kommune strekker seg langt for å være en god samarbeidspartner, mye takket være nøkkelstedskontakt Sigrun Gabrielsen. Vi ser av forslag til budsjett for 2025 at Egersund kommune foreslår andre løsninger som nøkkelsted. La oss håpe at stillingen i Egersund Næring og havn kan fortsette i 100%. Næring og havn er kommunens kontaktledd til næringslivet. Grand Hotell i Egersund er pilegrimshotell. Nøkkelstedet og hotellet samarbeider med turistinformasjonen i Egersund samt Egersund kirke om utlevering av brosjyrer, stempel og salg av pilegrimspass.

Hå gamle Prestegard og Obrestad fyr teller besøkende og pilegrimer som kommer på besøk. På Obrestad fyr telles besøkende til Stille rom og overnattingsgjester til fyret. Hå gamle prestegard ble åpnet som kunst og kultursenter i 1983 og er eid av Hå kommune.

Prestegarden er et av de mest populære utfartsstedene i Hå kommune. Nøkkelstedskontakt for prestegarden og Obrestad fyr er Lillian Utne Skjæveland. Nøkkelstedskontakten er engasjert innen pilegrimsaktiviteter og er en god støttespiller.

Obrestad fyr er et solid etablert overnattingstilbud med mange gjester, men fyret gir ikke tilbud i form av enkelt-overnattinger. I sommersesongen kan en leie fyret for en uke, ellers i året hele helger eller minimum to dager i ukedagene. For å utvide tilbudet til pilegrimene ble det i 2021 inngått avtale med Reveparken Hytteutleie på Orre der to av hyttene tilbys med rabatt for pilegrimer. Etterspørsel etter overnatting av pilegrimer har imidlertid vært svært lav hos Reveparken fordi Kystpilegrimsleia fikk endring i strekket og ikke lenger passerer Reveparken.

I november 2024 ble Huset ved havet sertifisert som pilegrimsovernatting.

Overnattingsstedet har helårstilbud og ligger like ved Kystpilegrimsleia.

Huset ved havet er et nydelig overnattingssted, med Obrestranden som nærmeste nabo

Nøkkelsted Stavanger er tilknyttet diakoniutvalget ved Domkirken og St. Petri menighet. I tillegg til to frivillige, Margun Pettersen og Ellinor Bryne, er administrasjonsleder i menigheten gode samarbeidspartnere. Nøkkelstedet har også organisert salg av pilegrimspass, utlevering av brosjyrer og stempel ved domkirken og hos turistinformasjonen i Stavanger. I 2024 arrangerte nøkkelsted Stavanger blant annet pilegrimsvandring på Talgje, seilas fra Stavanger til Avaldsnes, stjernevandring og flere aktiviteter kalt turer til hellig rom, samt ulike foredrag.

Stjernevandring i Stavanger domkirke har vært en populær aktivitet gjennom mange år.
Foto: Ellinor Bryne

Utstein kloster og Utstein Pilegrimsgard samarbeider om oppgavene som nøkkelsted. Tove Galta er leder av klosteret gjennom Museum Stavanger. Utstein Pilegrimsgard gjennomfører

daglig pilegrimsbønn ved Utstein kloster fra 15. juni til 15. august.

Utstein Pilegrimsgard er en stiftelse og ble opprettet i 2002 av Stavanger Bispedømmeråd som et senter for stillhet, bønn, pilegrimsvandring og åndelig veiledning. Pilegrimsgarden er også et enkelt, men flott pilegrimsherberge med tilbud om frokost til gjestene. Stavanger Bispedømmes pilegrimsutvalg har gjennom flere år arrangert Pilegrimsforum på Utstein Pilegrimsgard, et nyttig og motiverende møtefora for pilegrimsinteresserte. I tillegg har Stavanger Bispedømme arrangert flere turer gjennom sommersesongen, turene har vært administrert av Utstein Pilegrimsgard.

Ny daglig leder, Marit Areklett, startet opp på Utstein Pilegrimsgard i mars. Da hadde stillingen stått ledig siden sommeren 2023. Styret har imidlertid ivaretatt daglig arbeid på en god måte i vakanseperioden.

Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes forvalter også rollen som nøkkelsted. Om sommeren tar pilegrimskoordinator imot gjester ved et 400 år gammelt stabbur på Historiske Avaldsnes. Bygget lånes ut av Karmøy kirkelige fellestråd, og vekker stor interesse for besøkende. Utover høysesongen samarbeider pilegrimskoordinator med Nordvegen Historiesenter om informasjon, brosjyrer, pass og stempel slik at pilegrimene kan bli møtt på en god måte på Avaldsnes gjennom hele året. I tillegg er det satt opp kasse med stempel og brosjyrer ved stabburet på Avaldsnes.

Nøkkelstedene i Rogaland har tidligere laget felles brosjyre for Kystpilegrimsleia i Rogaland på norsk og engelsk. De fire regionale sentrene langs Kystpilegrimsleia har i 2024 samarbeidet med Nasjonalt Pilegrimssenter om brosjyre for hele leden.

Pilegrimskoordinator og sommervikar Gunhild Kolstad ved stabburet foran Olavskirken på Avaldsnes.

Foto: Karmøynytt, Elisabeth Tjøsvoll

Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes har prioritert å bruke mer ressurser på sommervikarer dette året. I tillegg til samarbeid om en vikar med Historiske Avaldsnes, har regionalt senter også ansatt to vikarer på timebasis. Løsningen har fungert veldig positivt og det er ønske om å fortsette med løsningen neste sommer.

Utover sommermånedene har pilegrimskoordinator arbeidssted på kulturavdelingen i Karmøy kommune.

Rogaland Fylkeskommune

Fylkeskommunen har allerede siden forprosjekt vært en stødig støttespiller for Kystpilegrimsleia. Ikke bare gjennom tilskudd, men også gjennom konkret tilstedeværelse og rådgivning. Jan G. Auestad, fylkeskonservator, var med i forprosjekt- og prosjektperioden. Etter fast drift har han vært med i ressursgruppen for Regionalt pilegrimssenter Avaldsnes. Han gikk av med pensjon våren 2024. Ny kontaktperson, Siv Anita L. Vikshåland, prosjektleder for skilting og formidling ved Seksjon for kulturarv – feltarkeologi, har startet opp i ressursgruppen og er kommet godt inn i arbeidet. Stabiliteten som fylkeskommunen utviser, er viktig for pilegrimssatsingen og er ikke minst veldig motiverende.

Pilegrimsutvalgene

Dalane Pilegrimsutvalg har bestått av tre personer, og har gjennom flere år hatt gode aktiviteter og samarbeidsområder. De har blant annet gjennomført vandring fra Egersund til Ognå i pinsen. I tillegg er det gjennomført ulike pilegrimskvelder i Sør-fylket. Dalane pilegrimsutvalg har samarbeidet med Egersund menighet om blant annet pilegrimstur for konfirmanter. Pilegrimutvalget i Egersund samarbeider også med Jæren pilegrimskomite om ulike aktiviteter. I 2024 har det ikke vært medlemmer i Dalane Pilegrimsutvalg. Administrasjonsleder i Egersund menighet og prost i Dalane, har imidlertid bidratt med solid arbeid, spesielt under verdisamtaler og studietur. Det jobbes fortsatt med å finne frivillige til å gå inn i pilegrimsutvalget.

Jæren Pilegrimskomite arrangerer faste årlige turer i samarbeid med Dalane Pilegrimsutvalg. Jæren har jevnlig møter og sender referat til pilegrimskoordinator. Dermed fungerer statistikk tellingen på en smidig og svært tilfredsstillende måte. Medlemmer av pilegrimskomiteen var gode bidragsytere under høstens studietur.

Haugaland Pilegrimsutvalg ble opprettet i 2022. Utvalget består av sju deltakere, fordelt geografisk mellom Vindafjord, Sveio, Haugesund og Karmøy. Pilegrimskoordinator er sekretær for utvalget, Annlaug H. Engmark er leder. På olsok overtok Regionalt Pilegrimssenter ansvar for gjennomføring av pilegrimstur fra Toskatjørn til Avaldsnes. Pilegrimsutvalget var nyttig ressurs under gjennomføringen. I forbindelse med feiring av Stavanger 900 år 15.-16. august 2025, har Haugaland Pilegrimsutvalg satt ned arbeidsgruppe for planlegging av program.

Stavanger Bispedømmes pilegrimsutvalg arbeider med kompetanse, koordinering og tilrettelegging av pilegrimsaktiviteter. I samarbeid med Utstein Pilegrimsgard legger utvalget til rette for og bidrar til å gjøre kjent pilegrimsreiser og pilegrimsaktiviteter i den enkelte menighet. Hovedoppgaven til utvalget er å arbeide for å øke bruken av pilegrimsmotivet og forståelsen av pilegrimsarbeidet i menighetene i Stavanger Bispedømme.

Medlemmene i utvalget oppnevnes for fire år av gangen av styret for Utstein Pilegrimsgard, og skal avspeile geografi, ulik fagkompetanse og ulik rolle i det regionale pilegrimsarbeidet. Pilegrimskoordinator ved Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes er medlem av Stavanger Bispedømmes pilegrimsutvalg.

I tillegg til Dalane pilegrimsutvalg, Jæren pilegrimskomite, Haugaland pilegrimsutvalg og Stavanger Bispedømmes pilegrimsutvalg, er det pilegrimsutvalg i Ryfylke. Sistnevnte utvalg er også en viktig ressurs for pilegrimsarbeidet i bispedømmet. Utvalget har ledet pilegrimsturer fra Stavanger til Røldal i forbindelse med Røldalsspelet, i mange år.

Ny pilegrimsprest

I januar 2024 ble Einar Vegge ansatt som kystpilegrimsprest for alle de fire bispedømmene langs Kystpilegrimsleia. Det er en viktig ressurs særlig i forhold til innhold i vandringer og det blir viktig å finne en god form for samarbeidet mellom kystpilegrimspresten, turarrangører, bispedømmene og det frivillige pilegrimsarbeidet. Kystpilegrimspresten vil også ha en viktig rolle i dialog med offentlige myndigheter

Gjennomførte aktiviteter i 2024

Studietur med nøkkelsteder, pilegrimsutvalg og samarbeidspartnere

Hovedfokus for 2024 har vært å få opp bruken av Kystpilegrimsleia. Som del av arbeidet og nedfelt arbeidsplan, inviterte nøkkelstedene i Rogaland i høst pilegrimsutvalg fra Sør-fylket og andre samarbeidspartnere til studietur fra Egersund til Obrestad. Tema vi ønsket å belyse nærmere var: Hvordan fungerer Kystpilegrimsleia som helårslei? Hvordan er merkingen på de ulike stedene? Har vi tilstrekkelig med overnattingssteder langs Jærkysten? Har vi tilstrekkelig med åpne toaletter?

Studietur: Hvordan fungerer Kystpilegrimsleia som helårslei?

Framkomstmåten under studiedagene var sykkel, vandring og tog. Vi overnattet på pilegrimshotellet Grand i Egersund. Under første dag inviterte vi forfatter, blogger, kåsør og artist Arnt Olav Klippenberg til å fortelle om blant annet vikingen Odd fra 1030 og innføringen av Kvitekrist. Ulf Tjåland fra Magma Unesco Geopark fortalte om det unike månelandskapet som strekker seg fra Flekkefjord til Ognå. I skikkelig ruskevær syklet vi Gamle Jernbanen for å avlegge nedlagte Maurholen stasjon en liten befaring. Kan den gamle stasjonsbygningen være aktuell som pilegrimsherberge? Vi fikk avdekket noe mangelfull merking fra Egersund sentrum til starten av Gamle Jærbanen. Nøkkelsted Egersund og Regionalt pilegrimssenter kontakter Dalane Friluftsråd.

Dag 2 fikk vi benytte oss av Ola Undheim og Olav Tangen fra Jæren Pilegrimskomite under besøk til Ognakirke og Varhaug gamle kyrkjegard. Nøkkelstedet Obrestad fyr og Hå gamle prestegard serverte varmende suppe og Anne Marie Gjølme fra ressursgruppen fortalte om Hå kommune sine prioriteringer som nøkkelstedkommune. På Obrestad testet vi ut hvordan det er å gå strekket til Nærbø stasjon.

Sommersesongen 2024

Pilegrimskoordinator har de siste tre årene valgt å starte opp sommersesongen med besøkssenter ved stabburet, under Vikingfestivalen i begynnelsen av juni. Spesielt lørdag og søndag under festivalen har vært positive arbeidsdager med godt besøk.

Nordvegen Historiesenter og pilegrimskoordinator har samarbeidet om felles sommervikar. Tiltaket har ført til mulighet for å utvide åpningstiden ved stabburet til tre måneder.

For å kunne benytte sommeren til mer administrative oppgaver har pilegrimskoordinator også valgt å ansette to formidlere fra Visnes Gruvemuseum på deltid. Erfaringen har vært positiv og vi håper å kunne fortsette samarbeidet neste år.

Medlemmer av Haugaland Pilegrimsutvalg, andre frivillige og Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes har de siste årene gjennomført olsokvandring fra Toskatørn til Olavskirken. I 2024 var deltakelsen rekordstor med 71 deltakere.

Åpne kirker

Åpne kirkerom gir stillhet og ro, mulighet for refleksjon og ettertanke, et pusterom i en travel hverdag. På ferie i Europa går mange innom vakre kirker. Heldigvis finnes det også åpne kirker her hjemme. Noen besøkende tenner lys, ser på vakker kirkekunst eller tar en kaffekopp.

De stedene der det er mye turister er det lettest å få nok aktivitet til at det gir mening å investere tid og personell i å holde kirken åpen. Tilgjengelige kirkerom har de siste årene vært tema på ulike samlinger for ansatte i Stavanger Bispedømme. Pr. 2023 rapporterte Statistisk sentralbyrå om 36 åpne kirkerom i bispedømmet mot 51 åpne kirkerom i 2022, noe som viser at her er det fortsatt mulighet for vekst. Antall dager var 1253 i 2023, mot 1650 i 2022.

Stavanger domkirke åpnet igjen i august etter fire år med omfattende restaurering. St. Petri har vært hovedkirke i stengningsperioden og fungert som mottak for pilegrimer.

Pilegrimsutvalget i Domkirken og St. Petri menighet har etter gjenåpning drøftet muligheter for utvidet tilgjengelighet, pilegrimsutvalget tar aspektene med seg til videre vurdering.

Olavskirken på Avaldsnes. Karmøy kommune, Regionalt Pilegrimssenter og Karmøy kirkelig fellesråd har inngått samarbeid om organiststilling på Avaldsnes. Organisten spiller og synger ved åpen kirke, omvisninger og pilegrimsarrangement i kirken ved mulighet. Pilegrimskoordinator er tilgjengelig for omvisning i kirken på Avaldsnes for grupper etter forespørsel.

Ognakirke har informasjon og tilbud om frivillige som kan åpne kirken ved besøk.

Egersund kirke er åpen med omviser i juli med gode besøkstall. Både turister og lokale besøker kirken. Tre dager i uken inviteres det til musikalsk halvtime. Konsertene driftes av gaver fra publikum og støtte fra lokalt næringsliv.

Varhaug kapell er bare 15 kvadratmeter stort. Den fengslende beliggenheten nær havet og en vernet kirkegård fra mellomalderen gjør at stedet er hyppig besøkt. Kapellet er ulåst fra påske til november.

På nettsiden kirkebesøk.no gis det informasjon om åpne kirker utover gudstjenestetid.

Konferanser

Kystpilegrimskonferanse på Selje og Stad 1.-2. oktober

Konferansen var for alle som er del av, og interessert i, utvikling av Kystpilegrimsleia. De fire regionale sentrene langs leia planla og gjennomførte konferansen i fellesskap.

Sentrene langs Kystpilegrimsleia har også valgt å fordele kostnadene hvert år. Med denne løsningen slipper sentrene på Smøla, Selje, i Bergen og på Avaldsnes situasjonen med ekstra store konferanseutgifter hvert fjerde år.

Hovedtema på årets konferanse var historiefremføring og verdiskapning. Første dag fikk 51 deltakere et magisk besøk til klosteret på Selja med fagsterke omvisere.

På Stad hotell loset interessante foredragsholdere gjennom temaene:

- Bli kjent med nøkkelstedet Selja kloster
- Historiefremføring og verdiskapning
- Samspill langs leia – arven og folket
- Formidlingsverksted – en dypere opplevelse med flere sanser og tema

Kystpilegrimskonferansene har over tid utviklet seg til nyttige nettverk for samarbeidspartnerne. Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes ga i år tilskudd til deltakerne som var med på konferansen fra regionen på grunn av lang reisevei.

Kystpilegrimskonferansen i 2025 blir på Smøla 24.-25. september. Tema blir Den sammenhengende reisen.

Strålende tur til øya Selja med fantastisk formidling av guider fra Klosterbåten

Nasjonal Pilegrimskonferanse i Trondheim 14.-15. mars

140 deltagere samlet seg i Erkebispegården for å høre foredrag om tema for året; kulturarv, natur og miljø. Hele 14 innlegg sto på programmet i løpet av to inspirerende dager i midten av mars. Ekstra kjekt dette året var at vi var hele sju personer tilknyttet Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes på konferansen.

Neste års konferanse blir i Sarpsborg, 26. og 27. mars. Hovedtema blir friluftsliv, folkehelse og frivillighet. I 2024 ble det prioritert å dekke utgifter for nøkkelstedskontaktene. Neste år prioriteres medlemmer av pilegrimsutvalgene.

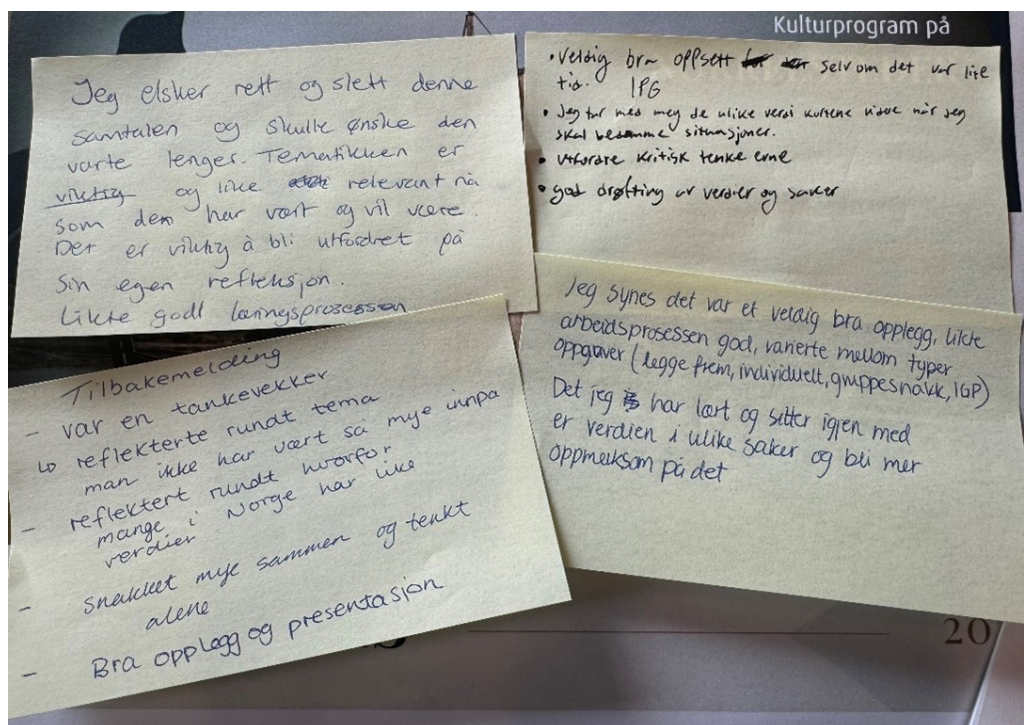
Prosjekt 2024

Verdiseilas, verdisamtaler og verdibrev

Under mottoet «Feire fortid – forme framtid» ble det i 2024 markert at det er 1000 år siden Olav den hellige innførte kristenretten på Moster og 750 år siden Magnus Lagabøte innførte den første landsloven i Norge.

Verdiåret er samtidig en del av en jubileumsstafett fra 2021 til 2031. Et annet høydepunkt i denne stafetten blir året 2030. Da blir det markert at det er tusen år siden slaget på Stiklestad. Verdiseilas 2024 var en pilegrimsreise i flere etapper langs Kystpilegrimsleia, med utgangspunkt i de nevnte rettsjubileene. Seilasen inneholdt blant annet en serie verdisamtaler med barn og unge langs leia. Prosjektet var et samarbeid mellom de fire regionale pilegrimssentrene og de fire bispedømmene langs leia med det nystartede aksjeselskapet Kyrkjekultur Vest AS som koordinator.

Målsettingene med prosjektet var å markedsføre Kystpilegrimsleia for nye aldersgrupper, skape oppmerksomhet og engasjement om Verdiåret 2024 langs leia og bygge nettverk for framtiden.

Unge tilbakemelding etter verdisamtale. Foto: Ragnhild Godal.

De fire regionale sentrene langs Kystpilegrimsleia arrangerte ulike jubileumsseilas og verdisamtaler. Fra Rogaland ble unge mellom 15 og 30 år invitert til å være med hardangerjakten *Caroline af Sandnes*, fra Stavanger til Moster den 30. mai til 2. juni. Dette ble dager fylt med moro, nye venner og verdibaserte aktiviteter. I tillegg kunne ungdommene bli med på interessante verdisamtaler om samfunnet vi lever i. Ungdommene nedfelte i brevform hvilke verdier de ønsker å ta vare på i framtiden. Verdibrevene ble lagt i Kystpilegrimskisten, og fraktet med på alle etappene opp til Trondheim, sammen med [Olavsflammen](#). Innhold i verdibrevene skal på ulikt vis være med å prege årene fram mot Nasjonaljubileet i 2030. Brevene forvaltes videre av Justismuseet i Trondheim og Nasjonaljubileet Norge 1000 år.

Ungdommene kunne være med på hele eller deler av verdiseilasen, eventuelt bare delta på verdisamtaler før eller under seilasen.

Samtalene i Rogaland ble ledet av pilegrimsprest Einar Vegge, som også var en av lederne om bord under seilasen fra Stavanger til Moster. Verdisamtalene ble gjennomført i Egersund, Stavanger, på Avaldsnes. På Moster ble det gjennomført ulike samtaler i samarbeid med [Mostratinget for unge](#).

Vandretstilling med seks store bilder fra etappene underveis, eksempler fra verdibrev, og annet billedmateriale fra Verdiseglas 2024, ble åpnet i Trondheim i forbindelse med Olavsfest i sommer. Og siden har denne utendørsutstillingen kommet til Selje, i forbindelse med årets Kystpilegrimskonferansen i oktober. Utstillingen skal så videre på vandring, til ulike nøkkelsteder langs leia.

Ragna Sofie G. Moe presenterer mobil fotoutstilling. Hun har vært initiativtaker til verdiseilas, verdisamtaler og verdibrev.

Det gode samarbeidet mellom ulike aktører gjennom Verdiseglas 2024 er et godt grunnlag for videre verdiforvaltning langs Kystpilegrimsleia. Metodikken i Verdisamtalene vil bli benyttet aktivt videre i dialog med ungdom som vil bidra til å videreutvikle og ta vare på sentrale verdier i samfunnet.

Under Olavsfest i Trondheim sendte NRK P2 programmet Kompass direkte fra Vestfrontplassen foran Nidarosdomen. Ungdommer fra Verdiseglas 2024 var deltakere i panelet.

Rogaland fylkeskommune bevilget tilskudd til prosjekt Verdiseilas og Verdisamtaler i Rogaland.

Etter intern evaluering kunne vi oppsummere at prosjektet hadde gitt oss utvidet omfang av samarbeidspartnere. Vi hadde til fulle oppnådd målet om synlighet. Ungdommene oppsummerte etter samtalene at de likte formen på samtalene, de hadde lært mer om feiring av Kristenretten og Magnus Lagabøters landslov og de var blitt mer bevisste på hvilke verdier som var viktige for dem selv og samfunnet vi lever i.

Ekstern evaluering ble foretatt overfor ulike samarbeidspartnere i slutten av desember, med svarfrist i januar 2025.

Merking av Kystpilegrimsleia

Et fascinerende element i kystlandskapet på Vestlandet er steinkorsene. Den hele og fulle betydningen av disse monumentene er det i dag ikke uten videre lett å gripe. Trolig er betydningen sammensatt og fungerte på flere plan. Selve plasseringen av korsene har åpenbart vært viktig. Mange av dem befinner seg langs kystleia og har åpenbart hatt til hensikt å markere denne. Utover steinkorsene er det få spor som forteller oss om kystleia som en viktig pilegrimsrute. I løpet av de flere hundre år som er gått siden pilegrimstradisjonen var levende under middelalderen, er de synlige sporene etter pilegrimene for det meste visket ut.

For dagens pilegrimer har ferden i seg selv fått økende betydning. Samtidig, hvis vi skal oppnå målet om å skape en sammenhengende reiserute langs kysten som en del av en St. Olavslei om en europeisk kulturvei, må reiseruten være enkel og forutsigbar.

For å tilstrebe målsetting om en sømløs reisemåte har Pilegrimskoordinator har i 2024 samarbeidet med nøkkelstedene om oppdatering av artikler på nettstedet pilegrimsleden.no i 2024.

Nøkkelsted Stavanger gjør et godt arbeid med milestein i nær tilknytning til Stavanger domkirke. Steinen er ferdigprodusert, nå er det plassering av steinen som skal fastsettes.

Kyststi Jæren

I desember ble status for Kyststi Jæren og Kystpilegrimsleia presentert for Rogaland fylkeskommune (Kulturminner, reiseliv, næring, natur og friluftsliv) og Statsforvalter (Natur og miljø). Argumentet for Kyststi Jæren og Kystpilegrimsleia er å bevare sårbar natur, ved at

stien leder turgåere gjennom eller forbi verneområder og innmarker. Kyststien og Kystpilegrimsleia går i fantastisk natur og turgåere vil få oppleve flere hundre kulturminner, et rikt dyre- og fugleliv og veldrevet landbruk.

Jæren Friluftsråd har søkt Statsforvalteren i Rogaland om dispensasjon til å merke hele eller deler av Kyststitråsen og Kystpilegrimsleia. Statsforvalter har på sin side behov for grundig saksutredning og har gitt tilbakemelding om mulig svar på søknad i mars 2025.

Turskiltprosjekt på Jæren

Rådgiver for kommunikasjon og innovasjon i Hå kommune, Trine Selvikvåg, leder et turskiltprosjekt med prinsipp på skilting av attraksjoner fra togstasjonene og andre strategiske publikumssteder: Kultur- og aktivitetstilbud, historiske landemerker, parker og store friluftsområder, populære turstier, turistinformasjon og offentlige toalett. Togstasjoner som er med i prosjektet er Nærbø, Varhaug, Vigrestad, Brusand, Oгна og Sirevåg. Kystpilegrimsleia har i 2024 fått mulighet til å gi innspill til prosjektet.

Feiring av Stavanger by, domkirke og bispedømme 900 år i 2025

Stavanger Bispedømme arrangerte fellesmøte juni 2024 for kontaktpersoner fra Haugaland og Karmøy prosti der idevrifling rundt aktiviteter under feiring av Stavanger 900 år sto på agendaen. Den storslåtte feiringen skal fra ulike hold legge vekt på jubileumsprosjekt og satsinger som bygger fellesskap og setter varige, nyttige spor.

Pilegrimskoordinator startet planlegging av markering i august 2024. Så langt er ulike seilforeninger, småbåtforeninger, veteranbåter og historielag, friluftsråd, menigheter, speidere og kystlag fra hele fylket invitert til å delta i konvoi. Haugaland Pilegrimsutvalg har nedsatt arbeidsgruppe som jobber videre med oppfølging av planleggingsarbeidet. Tidspunkt for feiring blir 15.-16. august 2025.

Grindbygg på Bukkøy

Givende samarbeid med Hauge videregående skole. Foto: Jens Magne Høines, Hauge videregående skole

I desember 2022 var oppstartsmøte med arbeidsgruppe fra Karmøy kommune.

I juni 2024 ble det gitt tillatelse til oppføring av grindbygget fra Karmøy kommune og Rogaland fylkeskommune. Vilkårene er naturligvis strenge på grunnområde med spesielle historiske omgivelser: Bygningen skal være åpen for allmennheten, transport av utstyr skal skje etter nøye oppsatt plan og skader på terreng og vegetasjon skal unngås.

I begynnelsen av november ble det gjennomført helikopterleveranse av stein. Elever fra Hauge videregående skole har stått for oppføring av grunnmur og grindbygg. Bygget planlegges ferdigstilt i løpet av våren 2025.

Prosjektet er delfinansiert av Rogaland fylkes kommune, Karmøy kommune og Miljødirektoratet samt Regionalt Pilegrimssenter.

Barne- og familieminister Kjersti Toppe er engasjert rundt fullfinansiering av Kystpilegrimsleia.

Økonomi

I statlig budsjettforslag for 2025 ble det lagt opp til en økning fra 9 180.000 til 9 500.000, som er en økning på kroner 320 000 kr. Forslaget samsvarer ikke med målsettingene og forutsetningene i Langtidsplan for Pilegrimssatsingen 2020 – 2037. Bevilgningen har kun økt fra 5 100.000 i 2010 da det var 5 regionale senter, til 9 500.000 med nå 12 regionale senter i hele Norge. I Langtidsplan for Pilegrimssatsingen, skisseres det opp ett resurs- og finansieringsbehov på 2 mill. pr senter. Nå er det viktig at det regionale pilegrimsleddet styrkes med bærekraftig økonomi for å kunne håndtere veksten i aktiviteter på en kvalitativ god måte.

Ordførere/varaordførere fra de fire regionale sentrene ved Kystpilegrimsleia inviterte seg i høst til møte med Barne- og familiedepartementet og Kommunal og distriktsdepartementet. Etter framleggelse av forslag til budsjett fra regjeringspartiene i november sendte samtlige regionale sentrene inn en felles merknad til statsbudsjettet.

De 12 regionale sentrene startet i høst opp et fellesprosjekt kalt Mind the gap. Vi samler inn statistikk på aktiviteter, overnattinger, antall frivillige o.l. for å kunne overlevere en felles presentasjon til statlig hold.

Kommunene har ansvar for mange store og viktige oppgaver. Framover vet vi at utfordringene står i kø for de fleste kommuners økonomi. Flere kommuner landet rundt har sett seg nødt til å kutte i ikke lovfestede oppgaver, dette gjelder også kommunene i Rogaland.

I Handlings- og økonomiplan 2025-2028 for Stavanger kommune, foreslo kommunedirektøren å trekke hele støtten på kr. 200.000 til Regionalt Pilegrimssenter. Med Stavanger sine to nøkkelsteder og største kommunale tilskuddsgiver, vil dette få stor betydning for økonomisk handlingsrom. I tillegg har samtlige nøkkelstedskommuner samt fylkeskommunen nedfelt i sine vedtak forutsetninger om at alle tilskuddsaktørene må bidra sammen i en finansieringsnøkkel.

Det ble derfor satt i verk tiltak overfor politikere i Stavanger for å endre foreslått nedskjæring. Mange gjorde en god jobb, noe som resulterte i at kr. 100.000 ble tatt inn igjen i budsjettet. Riktignok ikke for fire år, men vi fikk dermed et godt «armslag» til å jobbe videre for å sikre en helt nødvendig finansiering.

Pilegrimskoordinator ble i 2024 invitert for å presentere Kystpilegrimsleia til utvalg for kultur, idrett og samfunnsdialog i Stavanger, formannskapet i Karmøy og hovedutvalg oppvekst og kultur i Hå. Egersund og Rogaland fylkeskommune kommer til å invitere pilegrimskoordinator inn til respektive utvalg for presentasjon av Kystpilegrimsleia.

I 2024 har Regionalt Pilegrimssenter brukt kr. 85.000 til Verdiseglas, i tillegg ga Rogaland Fylkeskommune et tilskudd på kr. 50.000. Grindbygg på Bukkøy blir fra pilegrimssenteret finansiert med kr. 100.000. Vi har i tillegg mottatt tilskudd fra Rogaland Fylkeskommune kr. 100.000, kr. 50.000 fra Karmøy kommune og kr. 100.000 fra Miljødirektoratet.

Nøkkelstedskontakter og pilegrimsutvalg i Rogaland er subsidiert med midler til Nasjonal Pilegrimskonferanse og Kystpilegrimskonferansen i tillegg til studietur. Nøkkelstedene har for andre året fått overført kr. 25.000 hver til synlighet og vekst av Kystpilegrimsleia.

Tilskudd 2024	
Statlige midler via Nasjonalt Pilegrimssenter	kr. 530 000
Rogaland Fylkeskommune	kr. 400 000
Karmøy kommune	kr. 125 000
Stavanger kommune	kr. 200 000
Egersund kommune	kr. 40 000
Hå kommune	kr. 35 000

Finansieringsnøkkel vedtatt av Rogaland fylkeskommune, Egersund, Hå, Stavanger og Avaldsnes

Statistikk

Overnatting i Rogaland	2021	2022	2023	2024	Merknad
Fredtun	763	552	632	1590	
Magasingården Visnes			12	351	Kun åpent i skolens sommerferie
Grand Hotell Egersund				34	Pilegrimspriser
Reveparken Hytteutleige					
Obrestad fyr	452	470	286	800	Ukesutleie om sommeren
Utstein Pilegrimsgard	86	59	106	181	Fra 2023: Synlighet på Booking.com
Huset ved havet					Nytt fra november 2024
Seilas, organiserte turer				61	Overnatting i båter

Besøk til RPS og NS	2021	2022	2023	2024	Merknad
Utstein Pilegrimsgard	856	680		848	Ikke telt i 2023
Stabbur på Avaldsnes	755	1217	970	1046	Alle besøkende. Stempel: 26
HGP og Stille rom	480	566	1067	1661	
Stavanger	49	52	51	23	Domkirken stengt til aug.24
Egersund			5	42	Stempel: 42

Aktiviteter						
Sted	Pilegrimsvandringer		Gudstjenester		Andre	
	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere	Antall	Deltakere
RPS Avaldsnes*	4	113	20	2110	30	9406
Egersund	1	13	2	63	1	40
Hå	7	146	1	100		
Stavanger	8	130	2	58	2	33
Utstein	3	52	44	897	1	30
Sum	23	454	52	1331	13	329

Pilegrimssatsingen i Rogaland kan fremdeles vise til god forankring i grasroten. Her er mange frivillige, spesielt fra pilegrimsutvalg/komiteer som gjør en imponerende innsats for å gjennomføre pilegrimsturer, pilegrimstreff, gudstjenester o.l.

Ved nøkkelstedene i Rogaland ble det i 2024 gjennomført 14 pilegrimsreiser (vandring og seilaser) med 328 deltakere (17 pilegrimsreiser og 391 deltakere i 2023). Det ble avholdt 44 gudstjenester, med 1444 til stede (I 2023 var det 4 gudstjenester med 392 til stede). Største delen av deltakerne kommer fra aktiviteten pilegrimsbønn som frivillige fra Utstein Pilegrimsgard avholder på Utstein kloster. På grunn av vakanse i daglig lederstillingen i 2023, ble antall til stede på pilegrimsbønn ikke telt foregående år.

Andre aktiviteter innebærer blant annet ungdomstreff, pilegrimskvelder, presentasjon av Kystpilegrimsleia på forespørsel til ulike foreninger og organisasjoner. I 2024 ble det gjennomført 12 ulike aktiviteter, med totalt 390 til stede. I 2023 var tilsvarende tall 24 ulike aktiviteter og totalt 1530 til stede.

Reveparken hytteutleige ligger ikke lengre direkte til godkjent ledstrekning. De har ikke hatt overnattingsgjester og vi bør vurdere hvorvidt samarbeid som pilegrimsherberge skal fortsette.

Regionalt Pilegrimssenter kan vise til stor økning i antall overnattingsdøgn ved Magasingården i Visnes. Pilegrimsherberget ble for første gang markedsført på Destinasjon Haugesund og Haugalandet sine nettsider. Mest avgjørende var en stor gruppe med ungdommer i utvekslingsprogram.

De regionale sentrene langs Kystpilegrimsleia i samarbeid med Nasjonalt Pilegrimssenter er fremdeles i en fase der vi prøver ut hva og hvordan det telles på Kystpilegrimsleia kontra de åtte øvrige St. Olavsledene i Norge. Vi registrerer fremdeles få utenlandske pilegrimer på Kystpilegrimsleia. Den vanligste kystpilegrimen er en nordmann. De fleste kombinerer en reise langs Kystpilegrimsleia med båt, buss og vandring. Ja, til og med sykkel og kajakk kan brukes på en del av strekningene. Den mest brukte transportmetoden langs pilegrimsledene sett under ett i Norge, er å gå hele veien. Noe har endret seg etter pandemien, men langvandlerne er fremdeles i klart flertall. Er en reise langs Kystpilegrimsleia for utenlandske pilegrimer fremdeles for komplisert? Eller er utenlandske pilegrimer er for tradisjonsbundne?

Ved og rundt nøkkelstedene gjennomføres en rekke aktiviteter gjennom hele året. Vi teller antall deltakere og antall aktiviteter. I en rapport er det fremdeles langvandlerne som får hoved oppmerksomheten. Vi har en vei for å finne ut hvordan rapportering av aktiviteter og det gode arbeidet som gjennomføres på og ved nøkkelstedene blir framstilt på en likeverdig måte.

Kongefamilien har lang tradisjon for å gå pilegrim. Dronning Sonja har tidligere hatt stor interesse for Pilegrimsleden og sto blant annet for åpningen av Kystpilegrimsleia på Selja i

2018. Hennes Kongelige Høyhet Kronprinsesse Mette-Marit startet en vandring fra startstedet på Kystpilegrimsleia ved Egersund kirke i april. kirken fikk Kronprinsessen stempel i pilegrimspasset. Denne gangen endte vandringen ved Hå gamle prestegard, de resterende etappene blir muligens spart til en senere anledning. Kronprinsessen uttalte at hun lenge hadde hatt lyst til å gå hele turen, men at det var et stort prosjekt. Siden Kystpilegrimleia er en kombinasjonsled, passet det derfor fint for Kronprinsessen å kunne kjøre et stykke av leia. Med seg på ferden var kjentmann Ola Undheim, han er medlem i Jæren pilegrimskomite. På Kvasheim fyr hadde Kronprinsessen bedt om å få møte Margun Pettersen, forfatter av reisehåndboken Kystpilegrimsleia. Reisen til Kronprinsesse Mette-Marit fikk stor oppmerksomhet med mange fine artikler. Vi har i etterkant opplevd stor etterspørsel av Margun Pettersen sin reisehåndbok.

Kronprinsesse Mette-Marit foran milesteinen i Egersund. Foto: Egersund kommune

Del 5: De fire søylene - kultur, kirke, næring og miljø - regionale tiltak

Kultur

- Verdiseilas med ungdom i forbindelse med feiring av kristenretten
- Verdisamtaler med ungdom i Egersund, Stavanger, på Avaldsnes og Moster
- Presentasjon av Kystpilegrimsleia for kultur, idrett og samfunnsdialog i Stavanger
- Pilegrimsmonolog som tilbud til besøkende på Avaldsnes. Finansiert av Nordvegen Historiesenter
- Pilegrimskveld i Olavskirken på Avaldsnes i forbindelse med Verdiseilas.
- Presentasjon av Kystpilegrimsleia for oppvekst og kultur i Hå.
- Diverse konserter og kunstutstillinger ved kirker, Hå gamle prestegard og Utstein kloster

- Kystpilegrimskonferanse på Selje, Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes er medarrangør
- Medlemskap i organisasjonen ACSOW (The cultural route of St. Olav Ways). Europarådet tildeler statusen som europeisk kulturrute, der St. Olavveiene i Norge er en av totalt 48 ruter
- Presentasjon av Kystpilegrimsleia for Kopervik Rotaryklubb
- Gapahuk på Bukkøy i samarbeid med Karmøy kommune
- Jæren Kyststi 2022-2025, Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes er med i styringsgruppen
- Deltakelse seminar verdiskapning av kulturminner arrangert av Rogaland fylkeskommune
- Representasjon av Regionalt Pilegrimssenter under Vikingfestivalen på Avaldsnes

På vei mot pilegrimskveld i Olavskirken under verdiseilas på Avaldsnes. I forgrunnen pilegrimen Siv Eiriksdottir anno 1308 i Dagmar Lunde sin skikkelse. Foto: Halvard Bøe

Kirke

- Samarbeid mellom Kulturavdelingen i Karmøy, Nordvegen Historiesenter, Regionalt Pilegrimssenter om 20 % av kontorstilling på Avaldsnes. Resultat: Utvidet åpen kirke
- Arbeid med merking av kirkebygg langs Kystpilegrimsleia på Jæren
- Samarbeid med Kystpilegrimsprest under verdisamtaler og verdiseilas
- Omvisning ved og i Olavskirken ved private forespørsler
- Samarbeid med Kystpilegrimsprest under studietur for nøkkelstedene i Rogaland
- Samarbeid med Kyrkjekultur Vest AS under verdiseilas, verdisamtaler og verdibrev
- Presentasjon om Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes i årsmelding for Karmøy kirkelige fellesråd
- Medlem av Stavanger Bispedømmes Pilegrimsutvalg
- Samarbeid med informasjonsmedarbeider i Stavanger Bispedømme om artikkel og promotering av verdiseilas og verdisamtaler

- Samarbeid med Kystpilegrimskveld og kantor i Avaldsnes menighet om pilegrimskveld i Olavskirken på Avaldsnes
- Presentasjon av Kystpilegrimsleia for kormedlemmer fra USA og storkor fra Karmøy
- Hellige tre kongers fest i Egersund
- Pilegrimsbønn gjennomført av frivillige ved Utstein kloster hverdager i juli og august
- Pilegrimstur Sola ruinkirke – Stavanger
- Pilegrimsvandring fra Bryne kirke + Klepp kirke til Krosshaug
- Pilegrimsvandring Egersund – Ognakirke. Gudstjeneste
- Pilegrimsvandring Lye - Ålgård
- Pilegrimsvandring Sannarnes i Hellvik – Ognakirke
- Pilegrimsvandring Toskatjørn – Avaldsnes. Pilegrimsmesse Olavskirken
- Seks ulike turer til hellige rom i Stavanger
- Pilegrimsvandring på Avaldsnes med Stavanger Bispedømmeråd
- Deltakelse pilegrimsforum på Utstein Pilegrimsgard

Næring

- Nytt pilegrimsherberge på Varhaug: Huset ved havet
- Opprettet arbeidsgruppe utarbeidet forenklet pilegrimskart for Kystpilegrimsleia i Rogaland for promotering på bl.a. nettsider.
- Samarbeid og medfinansiering av mobil fotoutstilling til bruk langs nøkkelsteder og regionale sentre langs Kystpilegrimsleia
- Salg av historiske planter ved Regionalt Pilegrimssenter på Avaldsnes i samarbeid med lokal gartner
- Studietur med nøkkelstedene i Rogaland og samarbeidspartnere. Tema: Merking og overnattingstilbud i Sør-Rogaland.
- Salg av pilegrimslitteratur, suvenirer og pass ved nøkkelstedene og regionalt senter.
- Oppstart av arbeid med felles brosjyre for hele Kystpilegrimsleia. Ferdig februar 2024. Høsten 2024 fortsatte arbeidet med oversettelse av brosjyren til engelsk.
- Møte mellom Rogaland fylkeskommune, Nordvegen Historiesenter, reiselivsrådgiver i Karmøy og Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes om hvordan løfte lokalhistorie som satsingsområde i formidling og reiseliv, med særlig vekt på vikingtid.
- Utarbeidet system for årlig rapportering av pilegrimstrafikken slik at prioriteringer best mulig kan fattes på bakgrunn av stabilt tallmateriale, samarbeid og reelle behov
- Avtale med Nordic Pilgrim om forberedende pakketeringstiltak for pilegrimer fra USA. Foreløpig utprøving av kortere strekk for mindre grupper.
- Utvidet engasjement av sommervikarer for å oppnå best mulig åpningstid ved stabburet på Avaldsnes om sommeren samt mottakelse og utvask av pilegrimsherberget Magasingården.
- Deltakelse på medlemsmøter hos Destinasjon Haugesund & Haugalandet
- Samarbeid med nederlandsk forfatter ved skriving av guidebok om sykling langs Kystpilegrimsleia. Forventet produksjon våren 2026.
- Prosjektsamarbeid med Hauge videregående skole og Vassbak & Stol i forbindelse med oppføring av grindbygg på Bukkøy.
- Artikkel i magasinet Pilegrim i dag om verdiseilas, verdisamtaler og verdibrev
- Kontakt med Norway Bike Experience for vurdering av mulig pakketeringssamarbeid av Kystpilegrimsleia på sykkel i Rogaland

Miljø

- Sentralt og lokalt søkelys på naturvennlig og holdbar tilrettelegging som medfører minst mulig miljøbelastning og inngrep i naturmiljø og kulturlandskap
- Møtevirksomhet med aktuelle kommuner, Rogaland Fylkeskommune, Jæren Friluftsråd, Statsforvalter, pilegrimsutvalg for å gjøre ferdselen mer forutsigbar, samtidig som den tar bort bruken fra sårbare eller uønskede områder (Prosjekt 2022-2025).

Nøkkelsted Stavanger arrangerte i mai en fantastisk vandring på den grønne øya Talgje

Del 6: Vi løfter blikket

Organisatorisk får Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes tilbakemeldinger fra ulikt hold om god forankring av Kystpilegrimsleia ved nøkkelstedene. Aktivitetene vokser stadig i antall og innhold, takket være engasjerte pilegrimsutvalg og gode samarbeidspartnere. Det er gledelig å fortsette arbeidet med å legge stein på stein. En reell rapport belyser imidlertid ikke tilstanden grundig uten at utfordringer også blir belyst og drøftet.

Sentralt mål for regionale sentre langs Kystpilegrimsleia er å gjøre ferdsel på sjøen, kombinert med offentlig transport, egen bil, sykkel og vandring så sømløs og enkel som mulig. Deltakere viser fortsatt til noe krevende logistikk når en reiser alene og ikke i organisert gruppe. La oss se litt nærmere på utfordringer i egen region:

På grunn av mye dårlig vær og røff sjø er Kystpilegrimsleia vedtatt med kun vandring på strekket Egersund-Stavanger. Rogaland har derfor, i motsetning til øvrige regionale sentre langs Kystpilegrimsleia, muligheter til å tilby gode vandringsforhold på dette 10 mil lange strekket. Merking fra Egersund sentrum til Oгна og fra Hafrsfjord til Stavanger sentrum, er så godt som fullført. På grunn av pågående prosjekt Kyststi Jæren, er merkingen så langt ikke fullgod på Jæren.

Vi opplever gjentatte spørsmål fra interesserte pilegrimer hvordan de skal reise fra Stavanger, via Utstein, til Avaldsnes. Mellom Stavanger og Utstein er det to undersjøiske tunneler. Her er det ikke mulig å ferdes til fots eller på sykkel. Løsning på strekket blir dermed buss eller bil. Fra Aksje-krysset til Utstein går det få busser. Gangavstand er 8 km. Merking fra Askje-krysset til Utstein Pilegrimsgard og Utstein kloster er ferdigstilt. Utstein Pilegrimsgard har på forespørsel tilbud om transport for overnattingsgjester. Regionalt Pilegrimssenter og Norway Bike Experience, en tilbyder av ulike sykkeljenester, ser på muligheten for samarbeid om sykkelutleie blant annet på strekningen Askje-Utstein. På reisen videre fra Utstein til Avaldsnes er det også tunnel fram til Håvik på Avaldsnes. Fra Håvik er det mulig for de som ønsker det, å gå av bussen og vandre 5 km til regionalt senter ved Historiske Avaldsnes.

Guideboken for Kystpilegrimsleia av Margun Pettersen, er fremdeles et grunnleggende og nødvendig hjelpemiddel. Vi prioriterer oppdatering av boka i 2025.

Ressursgruppen for Regionalt Pilegrimssenter har vedtatt i handlingsplan for 2025 å nedfelle i 1. punkt hvordan vi skal gjøre Kystpilegrimsleia best mulig forståelig for folk. Vi arbeider kontinuerlig med problemstillingen. Et annet tiltak er skissekart med gode symboler og enkle opplysninger om reisemåte, avstand og overnattingssteder. Nå gjenstår utredning for presentasjonsmåter av skissekartet. I tillegg valgte nøkkelstedene og samarbeidspartnere i september å teste ut hvordan vi opplevde fasiliteter og merking fra Egersund til Nærbø (se s. 6). I 2025 fortsetter nøkkelstedene sondering av leia fra Nærbø til Utstein. Planen er å ta siste etappe fra Utstein til Avaldsnes i 2026.

Et annet moment i forbindelse med Kystpilegrimsleia som maritim leia, er hva mennesker tradisjonelt forbinder med en pilegrimsreise. Mennesker med pilegrimserfaring er vant til vandring på land. Reise på sjøen er så langt en ny tanke for mange pilegrimsinteresserte. Ved evalueringer kommer det tilbakemeldinger bla. under presseturene, på at vandring må ha større fokus, også på Kystpilegrimsleia. Samtidig er det viktig å ta innover seg at Kystpilegrimsleia er den eneste leia i verden med maritimt hovedtema. Leia har dermed et eksotisk og enestående særpreg, noe vi bør benytte positivt ved promotering.

I forbindelse med seilaser er det samtidig gode muligheter for å organisere lokale vandringer i tilknytning til de enkelte nøkkelstedene. Da får en også ivaretatt ønsket om at besøkende tilbringer mer enn bare en natt på hvert sted.

I desember var pionerer rundt forarbeidene til Kystpilegrimsleia, tidligere Riksantikvar, representanter fra fylkeskommunene og bispedømmene, representanter fra ressursgrupper for de fire regionale sentrene og sentrene selv samt Nasjonalt Pilegrimssenter, samlet for å drøfte hva som opprinnelig var vedtatt med Kystpilegrimsleia som maritim leia, sett i lys av hva som nå må til for sunn vekst videre. Kommunikasjonsbyrået Berre var med på dagsamlingen for å gi anbefalinger til arbeidet videre. Temaene er omfattende og interessante, sentrale for hvilke prioriteringer vi peker på framover.

Godt utvalg i tilbud om overnattingssteder er sentralt for mennesker på pilegrimstur. Inneværende år har vi arbeidet med markedsføring på sidene til Destinasjon Haugesund & Haugalandet. Overnattingstallene viser enkelte steder god økning.

Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes er samlokalisert ved Historiske Avaldsnes, som også blir kalt Norges eldste kongesete. Etter at arkeologer i 2017 avdekket murene av en storslagen kongshall, har området vært preget av utgravinger. Ruinene og området rundt forventes ferdigstilt i 2025-2026. På Avaldsnes kan også familier, vikingentusiaster, cruiseturister og lokale besøke Olavskirken, Vikinggården og Nordvegen Historiesenter. På Avaldsnes vrir det av besøkende store deler av året.

En reguleringsplan for området ved Avaldsnes kirke og Nordvegen Historiesenter er under utarbeidelse. Sluttleveransen skal være et reguleringsforslag for området som blant annet legger til rette for framtidig bruk av Avaldsnes kirke som en aktiv menighetskirke, utvikling av Avaldsnesområdet i kultur-, forsknings- og reiselivssammenheng. Regionalt Pilegrimssenter Avaldsnes har forventninger til driftsbygningen som fysisk sted for pilegrimssenter i framtiden.

De regionale pilegrimssentrene langs Kystpilegrimsleia arbeider fremdeles med avtaler rundt pakkeføring, både hver for oss og i fellesskap. Nordic Pilgrim i Sverige pakkefører foreløpig pilegrimsturer for det amerikanske markedet til små grupper. Vi er i utviklingsfase på hver side av avtalen, men ser at det her er gode muligheter for avansering. I 2026 planlegger Nordic Pilgrim en studietur av Kystpilegrimsleias sørligste del.

Norway Bike Experience ønsker på sin side, å pakkeføre sykkelstur fra Egersund til Stavanger i forbindelse med feiring av 900 års jubileet for Stavanger domkirke, kommune og bispedømme.

Vi har mye gledelig å ta fatt på også i 2025!

KYSTPILEGRIMSLEIA
Ei kulturhistorisk reise til havs og til lands

 PILEGRIMSLEDEN
ST.OLAVSVEGENE TIL TRONDHEIM

Ny brosjyre for Kystpilegrimsleia på norsk ble utgitt i 2024, engelsk utgave kommer i 2025

Vedlagt

Artikler

- Karmøynytt 27.07.24: **Wenche og Gunhild ønsker flere pilegrimer med på tur**
- Dalane Tidende 13.09.2024: **Samarbeider for å gjøre Kystpilegrimsleia enda mer attraktiv - Egersund gjør et fantastisk arbeid som nøkkelsted**

Annet

- Skissekart fra Egersund til Stavanger
- Årshjul 2024